

VONDeeling

Digitaal tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 44 – januari 2023

INHOUD

Vicariaat Onderwijs
Mechelen-Brussel

COLOFON

VONDeeling

Digitaal tijdschrift (4x/jaar)

Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Frederik De Merodestraat 18, 2800
Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)
Info.mb@katholiekonderwijs.vlaanderen
www.viconderwijsmb.be

Redactie:

Guido François
Jürgen Mettepenningen

Tekst + foto's:

Guido François
(tenzij anders vermeld)

Verantwoordelijke uitgever:

Jürgen Mettepenningen

WOORD VAN DE BISSCHOPPELIJK AFGEVAARDIGDE	1
'Jullie zijn het licht'	2
ACTUALIA	3
Werking Comité Besturen Mechelen-Brussel november-december 2022	3
Jaarvergadering COBES 13 december 2022	15
Overlegvergaderingen rond Leersteuncentra	20
Nieuws uit de Netwerkgroep Overheidsopdrachten	23
VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN ...	26
Succesvolle Terugkomdag Preventieadviseurs rond Elektrische installaties	26
Colloquium Directies Basisonderwijs Mechelen-Brussel viert 20ste editie 28	
Campus Toverbos: een nieuwe stek voor kinderen van 0 tot 12 jaar.	39
PERSONALIA	41

WOORD VAN DE BISSCHOPPELIJK AFGEVAARDIGDE

‘JULLIE ZIJN HET LICHT’

In tijden van energiecrisis is het belangrijk zuinig te zijn op gas en elektriciteit, dus ook op licht. Dat maakt meteen helder: waar we het licht ontsteken, vinden we het echt nodig en de moeite waard dat er daar licht moet zijn. We letten er op.

Na vier weken van kaarsen in deze donkerste tijd van het jaar, disproportioneel bescheiden en spaarzaam, is het in Kerk en wereld tijd voor het volle Licht, eveneens disproportioneel: Kerstmis, hoogfeest van de geboorte van Jezus, die in de Kerk hooggestemd wordt beleeden als ‘God uit God, Licht uit Licht, ware God uit de ware God’.

Met het pastoraal jaarthema ‘Vertrouwen uitstralen’, dat in het basisonderwijs de vertaling meekreeg van ‘Lichtpuntjes’, ligt het voor de hand dat ook voor ons in het katholiek onderwijs Kerstmis bijzondere aandacht verdient. Meer zelfs, zowel in onze scholen als met Kerstmis staat het kind centraal.

Met Kerstmis toont God zich zoals Hij zichzelf in het Oude Testament had omschreven: ‘Ik ben Degene die er altijd zal zijn voor u’. Dat zei Hij aan Mozes (Exodus 3,14) en dat toonde Hij op grootse wijze in Jezus. In de kern komt Gods identiteit en boodschap neer op liefde: liefde voor alle mensen, in het bijzonder de kleine en kwetsbare mensen. Van die liefde mogen wij het vuur wat uitdragen. Delen met elkaar van wat God ons geeft en toont: liefde. Hooggestemd, ook dit, zeker, maar zo wordt in geloof begrijpelijk wat Jezus ons in de Bergrede zegt: ‘Jullie zijn het licht van de wereld’. Wederom hooggestemd, maar niet om hoogmoed te stimuleren. Integendeel, liefde vergt nederigheid om dienstbaar te kunnen zijn. Tegelijk vergt ze duidelijkheid om een eigen identiteit te kunnen claimen. Christelijke liefde.

De roeping van elke goede leraar is wat haar/hem ten dienste beweegt: kinderen graag zien. Hen liefhebben. En in die drive meebouwen aan hun toekomst. Dat blijft een ongelooflijk voorrecht. Niets zo mooi als leraar zijn, denk ik dan. Ik geloof er niet in dat het lerarentekort ligt aan een gebrek aan roeping of liefde. Het zijn andere redenen die we moeten aanpakken.

Maar nu wat vakantie, wat privé-tijd ook. Welverdiend na zoveel werk en inspanningen. Moge de komende tijd u en al wie u lief is deugd doen!

Zalig Kerstmis en een gezond & gezegend nieuw jaar!

Jürgen Mettepenningen

Bisschoppelijk afgevaardigde Onderwijs aartsbisdom Mechelen-Brussel

ACTUALIA

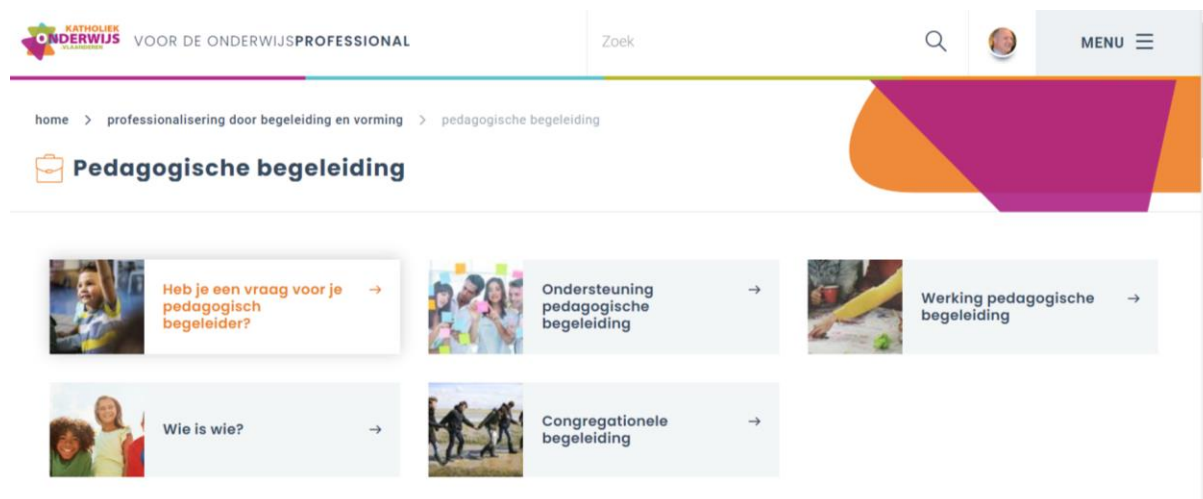
WERKING COMITÉ BESTUREN MECHELEN-BRUSSEL NOVEMBER-DECEMBER 2022

Via deze rubriek willen we u op de hoogte houden van de werking van het Comité Besturen tijdens de afgelopen maanden. Het COBES Mechelen-Brussel is een verkozen delegatie van schoolbestuurders uit verschillende regio's van het aartsbisdom. Het komt een tiental keer per jaar samen om actuele en fundamentele thema's te bespreken en desgevallend initiatieven te nemen om aan schoolbestuurders de kans te geven hun mening te geven over wat er reilt en zeilt in het katholiek onderwijs in het eigen bisdom en Vlaanderenbreed. Voor dit relaas danken we graag verslaggeefster Sofie Bauweleers.

COBES-vergadering 16 november 2022

Tijdens de opvolging van het verslag van de vorige vergadering werd gemeld dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen had gevraagd om het omgaan met religieuze symbolen in alle COBES-vergaderingen Vlaanderenbreed te agenderen, met het oog op een debat daarover op de Raad van Bestuur van 15 december 2022. Het COBES Mechelen-Brussel zou het agendapunt ten gronde opnemen tijdens de samenkost van 14 december. Belangrijk daarbij was om de blik niet te verengen tot het dragen van een hoofddoek, maar ruimer te kijken naar godsdienstbeleving/religieuze symbolen in onze scholen. Ter voorbereiding zouden de COBES-leden hun visieteksten over dit onderwerp vooraf doorsturen naar het Vicariaat (zie verder).

Nieuws uit de pedagogische begeleiding

The screenshot shows the website 'KATHOLIEK ONDERWIJS VOOR DE ONDERWIJSPROFESSORAL'. The navigation bar includes a search field, a profile picture, and a 'MENU' button. The breadcrumb trail reads: 'home > professionalisering door begeleiding en vorming > pedagogische begeleiding'. The main heading is 'Pedagogische begeleiding'. Below this, there is a grid of five article cards, each with a small image and a title followed by a right-pointing arrow:

- Heb je een vraag voor je pedagogisch begeleider?
- Ondersteuning pedagogische begeleiding
- Werking pedagogische begeleiding
- Wie is wie?
- Congregationele begeleiding

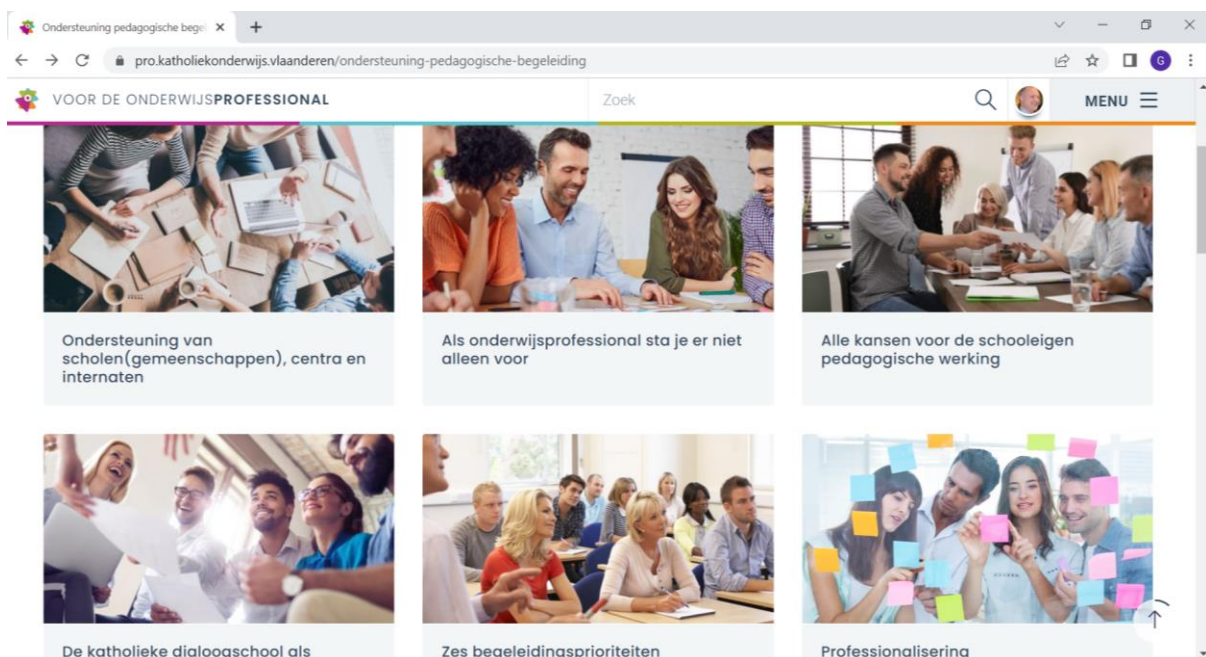
Regiocoördinator Alain Noëz stond vooral stil bij de communicatie van de pedagogische begeleiding. De communicatiekanalen, zijnde de PROsite en nieuwsbrieven, blijken niet altijd het gewenste effect te hebben, zo merkte hij op. De Pedagogische Begeleiding (PB) krijgt immers regelmatig de reactie dat mensen bepaalde mails niet ontvangen hebben en/of dat ze het aanbod niet terugvinden.

Vroeger beheerden de pedagogisch begeleiders zelf verschillende mailbestanden en stuurden ze diverse mailberichten uit (bijvoorbeeld om te wijzen op artikels in de nieuwsbrief). Dat systeem werd losgelaten, gezien het qua beheer tijdrovend is en de gegevens op die manier niet gedeeld worden met het geheel van de organisatie.

Om in het (nieuwe) centrale mailingsysteem over de correcte gegevens te beschikken, is het van belang dat iedereen zich registreert/zijn gegevens checkt in mijn.katholiekonderwijs.vlaanderen. Via die weg kun je tevens je voorkeuren qua nieuwsbrieven doorgeven. Info waarin je niet geïnteresseerd bent, zul je logischerwijs ook niet (meer) ontvangen.

Alain toonde, samen met de verslaggeefster, kort aan de COBES-leden hoe mijn.katholiekonderwijs.vlaanderen te bereiken is: via de knop op de pro-site of via de rechtstreekse link.

De regiocoördinator riep de COBES-leden op om, net zoals hij eerder al in de CODI-vergadering deed, hun directies/leerkrachten actief aan te sporen om zich te registreren via mijn.katholiekonderwijs.vlaanderen en hun profiel te bekijken. Tot slot herhaalde hij dat vragen voor de pedagogische begeleiding steeds aan de verbindingspersonen of aan hem doorgegeven mogen worden.

Schermafbeelding van de Pro-website met nuttige informatie over de Pedagogische Begeleiding.

Enkele reacties:

- Ondanks het feit dat alle (persoonlijke) instellingen/favorieten 'juist zijn', kan het terugvinden van de correcte informatie enige tijd in beslag nemen. Het systeem vertoont misschien nog kinderziektes maar met de recente update werd alvast een grote stap vooruit gezet qua zoeken en effectiviteit van de zoektermen.
- Is er een hulplijn die ingeroepen kan worden wanneer je problemen ervaart met zoeken? Alain verwees hiervoor naar de helpdesk van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Als het gaat over het aanbod van de begeleiding mag steeds de verbindingspersoon/regiocoördinator aangesproken worden.
- Misschien is het goed om jaarlijks een digitale sessie te organiseren voor startende leraren, directies of coördinerend directeurs met betrekking tot de communicatiekanalen, de PRO en mijn.katholiekonderwijs.vlaanderen. Zowel de voorzitter als Alain gaven aan dat dit een zeer goede suggestie is en dat het voorstel meegenomen zal worden naar de betrokken gremia.
- Het is ook van belang om positief te zijn en te blijven, we vinden ook vaak wél wat we zoeken.

Nieuws uit de Adviesraad Brussel

Stijn Van Eynde, halftijds stafmedewerker Brussel en halftijds BOS-begeleider voor de hoofdstad, bracht verslag uit over de werking van de Adviesraad Brussel tijdens de afgelopen maanden. Daarbij ging hij onder meer in op de aanpak van het grote lerarentekort dat in Brussel erg nijpend is.¹

Bij de inhuldiging van de Vrije Basisschool Angelusinstituut op de grens van Sint-Lambrechts-Woluwe en Schaarbeek op 7 december 2022 leidden de leerkrachten de groepszang.

Enkele reacties:

- Hoeveel voltijdsequivalenten worden ingevuld door mensen zonder het juiste diploma? De gegevens van de bevraging die KOCB (Katholieke Onderwijscel Brussel) heeft uitgevoerd dienden nog verwerkt te worden, binnenkort zouden we hier een duidelijk zicht op hebben.²
- Wordt er ook gekeken naar hoe professionalisering bij de hogescholen zelf anders aangepakt kan worden? Een lid antwoordde dat dit vraagstuk opgenomen wordt in de proeftuinen. Stijn vulde aan dat de lerarenopleidingen alvast vragende partij zijn om dat verder af te stemmen of te herbekeken.
- Wat de problematiek rond het aanbieden van parkeerkaarten voor leraren betreft moeten we vermijden dat we evolueren naar een situatie van interne concurrentie. Om die concurrentiestrijd niet verder aan te wakkeren werd binnen de adviesraad Brussel alvast afgesproken om aan de VGC te vragen uit te kijken naar alternatieven voor de auto (bijvoorbeeld fietsleasing).

---

¹ In het basisonderwijs waren er in september 2022 31 VTE's (voltijdsequivalenten) niet ingevuld in het kleuteronderwijs en 64 in het lager onderwijs. In het secundair onderwijs ging het om 46 VTE's. In het basisonderwijs kon slechts 30% van de scholen het schooljaar starten met een volledig team, in het secundair 36%.

² Voor het katholiek basisonderwijs ging het in november 2022 om 127 mensen met een ander diploma. Dat zijn wellicht niet allemaal voltijdse vervangers.

- Het is een recht om de lerarenbonus op te sparen (bijvoorbeeld tijdens examenperiodes), maar organisatorisch is dat voor de scholen alles behalve evident.
- Met wat in het begin van de vergadering aangehaald werd in het achterhoofd: misschien moet er politiek meer aandacht zijn voor het hoofddoekenverbod en voor leraren met een migratieachtergrond die moeilijk een stageplaats kunnen vinden?
- Deeltijds werkende leerkrachten zijn toch geen specifiek Brussels probleem? Dat klopt, maar in Brussel is de nood groter omwille van het lerarentekort.

De voorzitter dankte Stijn Van Eynde voor zijn toelichting en uitte zijn waardering voor het werk dat hij voor de Brusselse scholen verricht.

Jaarvergadering COBES 13 december

Er werden nog wat praktische afspraken gemaakt om de organisatie van de jaarvergadering op 13 december 2022 vlot te doen verlopen (zie verder voor een verslag).

Stand van zaken Leersteuncentra

Overlegvergadering voor het Ondersteuningsnetwerk Noord-Brabant in het DPC Mechelen op 21 november 2022.

Johan Eliat schetste kort welke stappen er de voorbije maanden gezet werden in verband met de verwachte doorstart van Ondersteuningsnetwerken naar Leersteuncentra. Op 14 en 15 november 2022 vonden al in twee van de drie subregio's overlegvergaderingen plaats voor bestuurders en directeurs. Tijdens die vergaderingen werden de besturen ertoe opgeroepen om als vzw lid te worden van de Algemene Vergadering van het Leersteuncentrum dat de opvolger wordt van hun Ondersteuningsnetwerk en om hun scholen daarbij aan te sluiten. Ook werd hun gevraagd of ze mee vorm wilden geven aan het Bestuursorgaan van de op te richten vzw van hun Leersteuncentrum.

Er bestond nog wat onduidelijkheid betreffende de bestuursaansprakelijkheid van de vzw's-schoolbesturen die in de Algemene Vergadering en het Bestuursorgaan van de leersteuncentra zullen zetelen. Daarover moesten nog de nodige afspraken gemaakt worden en zou juridisch advies ingewonnen worden. Intussen zal alvast onderzocht worden welke besturen zich willen engageren, zodat we toch een beeld krijgen van wie al dan niet geïnteresseerd is. De besturen dienden daartoe tegen half december 2022 aan het Vicariaat antwoorden te bezorgen op enkele vragen.

Wat de specifieke situatie van de kleine types betreft stond er op 28 november een samenkomst gepland.

Gezien het belang van dit thema vond de voorzitter het nuttig om er op de jaarvergadering van 13 december extra aandacht aan te besteden.

Nieuws uit de Raad van Bestuur Katholiek Onderwijs Vlaanderen

De voorzitter gaf toelichting bij de agenda van de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen op 17 november 2022. Agendapunten waren onder andere: toelichting bij de Strategische LeiderschapsAgenda (SLA), het vervolg van de voorstellingsronde van alle diensten Katholiek Onderwijs Vlaanderen, het begeleidingsverslag PB, de meerjarenbegroting, ...

Stand van zaken erfpachting en nieuw charter van goed bestuur

Voor dit punt heette de voorzitter de heer Patrick du Bois welkom. De bisschoppelijk afgevaardigde voor het Beheer van het Tijdelijke gaf toelichting bij de erfpachting.

Het uitgangspunt van het aartsbisdom is om onze scholen zo veel mogelijk te ondersteunen. Die steun uit zich in het ter beschikking stellen van infrastructuur, financiële middelen, vertegenwoordiging van het aartsbisdom in het Bestuursorgaan van scholen. Dat principe is ook te vinden in het (vernieuwde) 'charter van goed bestuur'. Het document werd na afloop van de vergadering aan de COBES-leden bezorgd.

Ondertussen werd ook de operatie met betrekking tot het overnemen van schoolgebouwen van de VPW's (Verenigingen Parochiale Werken) door het aartsbisdom afgerond. Ongeveer 410 schoolgebouwen/schoolcomplexen werden overgedragen. Zoveel extra schoolgebouwen heeft logischerwijs ook zijn repercussie op de werking van het aartsbisdom, vandaar dat via het Minervaplan van de KBC de heer Kris Bertels werd aangenomen. Gezien Kris in Heist-Op-den-Berg woont zal hij zich focussen op de oostkant van het aartsbisdom, Daniël Poelman woont in Dendermonde en focust daarom op de westkant.

Patrick du Bois

Bij het 'overnameproces' van de schoolgebouwen heeft het Vicariaat voor het beheer van het Tijdelijke gemerkt dat de cijns niet altijd correct betaald wordt. Het gaat dan over het betalen van het foute bedrag of helemaal geen cijns. De betrokken scholen werden daar per brief van op de hoogte gebracht.

Een aantal scholen heeft aangegeven graag een hoger bedrag te willen doorstorten naar hun reserve, wat impliceert dat er normaal gezien ook meer gestort zou moeten worden naar de parochies ... Een oplossing voor dat vraagstuk is er nog niet, maar moet er wel snel komen. We willen immers vermijden

dat de politiek het aartsbisdom zou verwijten om met het geld van de scholen pastorale projecten te ondersteunen.

Ten slotte wilde Patrick du Bois graag beklemtonen dat scholen die problemen ervaren (bijvoorbeeld op het vlak van infrastructuur) actief op het terrein bijgestaan zullen (blijven) worden door vertegenwoordigers van het aartsbisdom.

Enkele reacties:

- Hoe kunnen scholen nagaan hoeveel erfpacht ze juist dienen te betalen? Het bedrag dat van toepassing is staat in het (oorspronkelijke) contract. Dat neemt echter niet weg dat in samenspraak met de school een hoger bedrag afgesproken kan worden. Op die manier kan een school bijvoorbeeld geld opzij zetten voor grote werkzaamheden. Wat scholen op hun reserve storten zijn en blijven middelen van de betrokken onderwijsinstelling.
- Vandaag de dag wordt er bij een erfpacht niet altijd meer een 'side letter' opgesteld, is het niet wijs om dat in de toekomst opnieuw te doen? Het is inderdaad de bedoeling om dat opnieuw consequent te doen, het is te allen tijde raadzaam om mondelinge afspraken steeds te bevestigen op papier. Patrick du Bois riep de schoolbestuurders op om gerust ten opzichte van het aartsbisdom te eisen dat (bestaande) afspraken op papier gezet worden.
- We hebben gemerkt dat bij verdeelde eigendommen/meerdere partijenovereenkomsten de samenwerking tussen de verschillende betrokken partners (bijvoorbeeld school – kerkfabriek – bisdom) niet altijd even vlot loopt. Dat geeft directeurs een demotiverend gevoel. Patrick du Bois betreurde dat en beloofde de opmerking mee te nemen. Tevens was hij bereid om samen met het betrokken COBES-lid te kijken hoe die situatie opgelost kon worden. Enkele andere COBES-leden vulden aan net het omgekeerde te ervaren, zij waren net wel zeer tevreden over de rol die het bisdom opneemt in zulke dossiers en over de samenwerking in het algemeen.

Na afloop van de COBES-vergadering van 16 november 2022 poseerde de nieuwe COBES-ploeg voor een groepsfoto. Een paar leden ontbreken op de foto omdat ze verontschuldigd waren.

Varia en rondvraag

Verplichte nascholingen evaluator

Vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen werd bepaald dat wie in de toekomst nog als evaluator wil optreden, daarvoor een verplichte vorming dient te volgen. Enkele bestuurders gaven aan dat de kwaliteit van die vormingen ondermaats is en dat we 'meer mogen verwachten van sommige lesgevers'. Bovendien neemt de nascholing ook relatief veel tijd in beslag: vier keer een halve dag. Nieuwe bestuurders/evaluatoren vinden wordt op die manier echt niet evident ... Die opmerking zal doorgegeven worden aan Kathleen Toonen, directeur van de Academie. Zij zou erop ingaan tijdens de volgende vergadering van het COBES (zie hierna).

COBES-vergadering 14 december 2022

Nieuws uit de pedagogische begeleiding

Alain Noëz had het eerst over de personeelsbezetting van het operationeel team Mechelen-Brussel. Daar liet het griep- en verkoudhedenseizoen zich momenteel sterk voelen. Daarnaast zijn ook enkele begeleiders voor een langere tijd out. Dat legt een hoge druk op de andere begeleiders, van wie sommigen aan hun grens zitten.

Intussen stijgen de vragen naar (crisis)interventies inzake gedrag of specifieke onderwijsbehoeften. Scholen hebben de neiging om 'zelf toch nog te proberen een oplossing te vinden' in plaats van meteen de begeleiding te contacteren. Vandaar de oproep om niet te wachten tot het te laat is en al een begeleider te contacteren wanneer het moeilijker begint te lopen, zodat ze samen gericht naar oplossingen kunnen zoeken en het begeleidingsteam ook de nodige handvaten kan aanreiken. Tegelijkertijd maken de casussen de regiocoördinator ook bezorgd: "we stellen immers vast dat schoolteams niet meer weten hoe ze de handvaten die in het verleden werden aangereikt moeten gebruiken, waardoor het tot een crisis komt. Bovendien staat een crisis zelden alleen en is het vaak een resultaat van eerdere moeilijkheden of crisissituaties ... " De crisissituaties geven ook een zeer grote druk bij de begeleiders zelf want ze doen zich voor tussen de gewone interventies door. De PB wil inzetten op verbindend schoolklimaat. De relatie met ouders die eisen stellen is en blijft een aandachtspunt voor de toekomst in het ruimere geheel.

De adventsreceptie voor de pedagogisch begeleiders en personeelsleden van het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel op 9 december 2022 was een gelegenheid om te ontspannen en te netwerken. Rechts vooraan: Alain Noëz.

Enkele reacties:

- Ondanks de verschillende trajecten inzake gedrag die de voorbije jaren in scholen liepen merken we dat scholen blijven vastlopen. Op die momenten kan de situatie enkel 'ontmijnd' worden door een externe die helpt om de situatie in kaart te brengen en de communicatie te herstellen. Alain Noëz beaamde dat maar gaf tegelijkertijd aan dat begeleiders bij een crisissituatie niet veel meer kunnen doen dan EHBO. Tijd om in de diepte te werken is er niet, de PB heeft daar ook niet meer de mensen voor. Het is daarom dus veel raadzamer om tijdig in te grijpen en crisissen te vermijden.
- Wanneer een directeur vandaag uitvalt kunnen we, omwille van het lerarentekort, vaak geen vervanger vinden voor de leraar die de directeur vervangt. We verwachten misschien te veel van het werkveld, waardoor zulke crisissen misschien ergens logisch zijn.
- Het blijft moeilijk om type 3-leerlingen, al dan niet met een agressieproblematiek, op te vangen in een 'gewone klas'. Is het eigenlijk wel verantwoord om die jongeren onderwijs te laten volgen in een klas met 20 à 25 andere kinderen?
- We merken ook een toename van problemen in de B-stroom, de leerlingenprofielen en klassamenstelling zijn steeds minder 'evident'.
- We merken dat er schroom is bij scholen/directeurs om zich uit te spreken over leerbaarheid – weinig leerbaarheid, wat maakt dat het bestuur vaak te laat op de hoogte is van problemen. Noëz antwoordde dat dit klopt en dat we sterker moeten inzetten op de samenwerking met de verschillende betrokken partners, zowel intern als extern. Scholen moeten investeren in zorg op momenten dat er geen probleem is, anders gezegd: 'je moet het ijzer smeden als het koud is'.
- Leerkrachten geven aan niet meer toe te komen aan inzetten op zorgfase 0 en 1 omdat fases 2 en 3 al hun aandacht opeisen. Dat is een terechte opmerking maar tegelijkertijd merken we ook dat de aanpassingen die gebeuren op fase 2 en 3 niet altijd doorgetrokken worden naar de volledige klas. Het kan zijn dat je door in te zetten op fase 2 en 3 voor de volledige klas minder aandacht moet besteden aan fases 0 en 1.
- Oudere leerkrachten geven in toenemende mate aan dat ze hier niet voor gekozen hebben en er niet meer mee kunnen omgaan, terwijl jongere leerkrachten verzuipen vanuit de druk om zich 'in te werken en mee te zijn'.
- Als gevolg van het lerarentekort worden op zeer regelmatige basis kinderen samen gezet of verdeeld over verschillende klassen. Dat is zeker voor kinderen met autisme of een gedragsproblematiek allesbehalve evident ... Dat het dan tot een crisis komt is misschien ook ergens 'logisch' ...
- Ouders van leerlingen met een attest stellen in toenemende mate eisen aan de school, maar tegelijkertijd merken we dat andere ouders steeds minder tevreden zijn en hun eisen beginnen te stellen. Dat legt een bijkomende druk op de school en het schoolteam.
De voorzitter gaf aan dat de druk van ouders/de verwachtingen van ouders tegenover de school aspecten zijn die misschien eens ten gronde opgenomen moeten worden. We moeten ruimte krijgen om te werken aan de schoolcultuur in plaats van aan crisismanagement.
- Wat is de grens? Wanneer sluiten we een school? Wat is nog haalbaar voor een school(team)? Is het soms niet verstandiger om als school even te sluiten en ruimte te nemen om op korte termijn aan de schoolcultuur te werken? Alain Noëz zei dat het in sommige gevallen inderdaad beter is als school om even een time out te nemen, maar overgaan tot een sluiting moet een uitzonderlijke maatregel zijn en blijven. De voorzitter voegde daaraan toe dat dit vraagstuk misschien meegenomen kan worden in de variapunten van de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

- Hoe groot de crisis in de school/scholen ook is, als bestuur moeten we er steeds voor (blijven) zorgen om zelf niet mee in de crisis verzeild te geraken.

De voorzitter sloot de discussie en beloofde dat punt verder te zullen opnemen in de volgende samenkomenst. Tevens sprak hij met de vergadering af om Inez Vandebussche hiervoor uit te nodigen, een externe hulpverlener van wie de naam tijdens de discussie gesuggereerd werd.

Klas in het nieuwe schoolgebouw van het Angelusinstituut Sint-Lambrechts-Woluwe.

Werking van de Academie

Kathleen Toonen, directeur van de Academie, was uitgenodigd om de werking van de Academie toe te lichten aan de hand van de presentatie die vooraf aan de leden werd bezorgd.

Enkele reacties:

- Kunnen we niet pragmatischer omgaan met de vorming voor evaluatoren en bijvoorbeeld een verkorte versie aanbieden? Het is en blijft immers zeer moeilijk om kandidaten te vinden om de opleiding te volgen. De kandidaten geven aan “het er niet bij te kunnen nemen”. Een oplossing dringt zich relatief snel op, want we dreigen geconfronteerd te worden met een tekort aan evaluatoren.
- Kan het gedeelte van de werkwinkels niet ‘op maat’ aangeboden worden? Op die manier is de deelnemer toch wat vrijer in zijn of haar tijdsbesteding. Kathleen Toonen antwoordde dat een aanpassing aan het traject dit schooljaar niet meer mogelijk is, maar dat de organisatie wel openstaat voor het idee. Zodra de leerpaden (het leerplatform) geüpdatet zijn, kan dat leermiddel een uitstekende oplossing zijn.
- Het is storend om tijdens een digitale sessie een hele reeks zwarte schermen te zien ... Dat vergroot het gevoel van ‘wat doe ik hier eigenlijk?’.
- Misschien kan ter aanvulling van het traject een feedbacksessie aangeboden worden. Het uitgangspunt van die sessie moet het evalueren van de eigen evaluatie zijn, gecombineerd met het

leren van anderen. Die suggestie zal meegenomen worden in de verdere verfijning van het traject voor evaluatoren.

- Is het mogelijk om hogescholen ook onderzoek te laten voeren naar thema's die ons aanbelangen zoals de zorg-gerelateerde problematiek? Toonen argumenteerde dat dit een tweede stap in de ontwikkeling van het Forum is. Momenteel zijn het hoofdzakelijk de hogescholen en universiteiten die zelf thema's aanbrengen waarrond onderzoek moet gebeuren, maar op korte termijn wil de Academie ook zelf topics aanreiken. Misschien is het goed om op korte termijn ook een rondvraag te doen bij de leden, zodat we een beeld krijgen van de meest prangende thema's.

De voorzitter dankte Kathleen Toonen voor haar toelichting en zei dat het een meerwaarde is en blijft om op geregelde tijdstippen binnen COBES de verbinding te maken met de Academie.

Terugblik op jaarvergadering COBES 13 december (zie verder in dit nummer)

De voorzitter dankte de COBES-leden die meegeholpen hadden bij de organisatie van de jaarvergadering en vroeg wat feedback door te geven, met het doel om hieruit te leren:

- Lieven Boeve maakte een goede indruk. Het is ook fijn dat hij de moeilijke punten/kwetsbare thema's durft te benoemen. Hij is de laatste jaren communicatief sterk gegroeid.
- Het is fijn om te zien dat Lieven Boeve het punt van de medicalisering van de zorg benoemt en het debat hierover aanwakkert.
- Er hadden meer bestuurders aanwezig moeten/mogen zijn, op de een of andere manier lukt het ons niet om meer mensen aan te trekken. We spreken ook altijd dezelfde mensen aan, wat ook tot nadenken stemt. We moeten misschien onze communicatie/manier van uitnodigen

Lieven Boeve als gastspreker op de Jaarvergadering op 13-12-2022.

omgooien en wat moderner maken. Tegelijkertijd leeft de indruk dat wie er was wel tevreden was met het aanbod/het programma.

- De toelichting bij de leersteuncentra was helder en duidelijk.
- De uitleg over de werking van het Vicariaat Onderwijs was verhelderend en misschien was het ook eens nodig om ons bestaan te 'rechtvaardigen' naar het werkveld.
- Misschien kan het een idee zijn om op regelmatige tijdstippen eens langs te gaan bij bestuursvergaderingen van andere schoolbesturen om de werking van het COBES/onzere organisatie voor te stellen of onze COBES-vergadering op locatie in een school of bij een schoolbestuur te laten doorgaan. Dat kan zeer verhelderend zijn voor zowel de school/het bestuur in kwestie als ons COBES. Op die manier kunnen we ook rechtstreeks nieuwe bestuurders activeren. Voorstel van de voorzitter: we kunnen misschien 2 of 3 vergaderingen per jaar organiseren op locatie. Het COBES ging akkoord met dit voorstel.
- Bij een jaarvergadering is het misschien beter om een andere werkvorm voor de vergadering te kiezen (bijvoorbeeld werken met kleine groepjes) maar dan moeten we onze thema's en de locatie daar ook op afstemmen.
- Na de BOS-operatie zijn er minder bestuurders en ook grotere besturen, dus het aantal geeft op zich een vertekend beeld. Een bestuurder kan immers een hele grote groep scholen vertegenwoordigen.

- Is een Jaarvergadering een plaats om in discussie te gaan? Of is die qua opzet niet eerder te vergelijken met een Algemene Vergadering? Zijn we misschien niet te veel gefocust op interactie en zoeken we die op momenten/vergaderingen die er eigenlijk niet geschikt voor zijn?
- Is de maand december wel de meest geschikte maand? Dat is voor bestuurders een zeer drukke maand. In principe zou de Jaarvergadering plaatsvinden in september maar met de vernieuwing van het COBES is die datum opgeschoven. Naast Jaarvergaderingen bestaan er ook Open COBES-vergaderingen die we kunnen organiseren naar aanleiding van actuele thema's. Het doel van zo'n vergadering is in interactie te gaan over een actueel thema. Werkpunt voor dit COBES is hier nog meer aandacht voor te hebben en korter op de bal te spelen.

Gedachtewisseling over godsdienstbeleving en religieuze symbolen in onze scholen

De voorzitter schetste ter inleiding kort het opzet en de timing die Katholiek Onderwijs Vlaanderen wenst te volgen. Er werd afgesproken om voorafgaand aan de discussie die gevoerd zal worden op de Raad van Bestuur van januari, het onderwerp te agenderen in verschillende gremia met als doel input te verzamelen voor die vergadering.

De vraag die vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen voorgelegd werd is 'mogen hoofddoeken of niet op school'? Die vraagstelling geeft aanleiding tot de volgende bemerkingsen en bijvragen:

1. Is de vraag juist? Hebben we het over de hoofddoek, of over een levensbeschouwing die te expliciet en te opdringerig is, of hebben we het over 'vreemdelingen' in het algemeen? Moeten we niet beter spreken over alle religieuze symbolen – religieuze dialoog? Omzeilen we de vraag (soms) niet (liever)? We merken bijvoorbeeld dat scholen vaak spreken over een 'verbod op hoofddeksels' om de hoofddoekenkwestie niet te moeten benoemen.
2. Is ons beeld van de hoofddoek juist? Waarmee associëren we dat kledingstuk?
  - a. De hoofddoek is een teken van onderdrukking (zie de huidige protesten in Iran waarbij vrouwen af willen van de hoofddoek en meer vrijheid wensen).
  - b. De hoofddoek als teken van een levensbeschouwelijke identiteit die zich (in toenemende mate) wil manifesteren.
  - c. De hoofddoek uit vrije wil.
3. Kunnen we *alleen* nadenken over de hoofddoek? Het woord 'alleen' hier dubbel begrepen: (1) de hoofddoek isoleren, (2) over dit thema spreken zonder er moslims bij te betrekken.
4. Hoe verbinden we de katholieke dialoogschool aan deze vraag? Is zij het criterium waarop we ons baseren? Er lijken zich twee uitersten af te tekenen: (1) beklemtoning van de 'dialoog' waardoor de hoofddoek sowieso moet kunnen, (2) beklemtoning van een specifieke interpretatie van 'katholiek' waarbij de term als buffer tegen de islam wordt gebruikt.

Twee moslima's als lesgevers tijdens een studiedag in september 2015 in de Thomas More Hogeschool.

5. Over wie hebben we het? Wat is onze doelgroep? Hebben we het enkel over het basisonderwijs/secundair/beide? Hebben we het enkel over leraren of ook over ander personeel? En de leerlingen?
6. Springen we samen als katholiek onderwijs of laten we de eindbeslissing bij de verschillende afzonderlijke besturen? Welk kader willen we onze scholen aanreiken om met de vraag om te gaan, rekening houdend met het principe dat we met de katholieke dialogeschool 'iedereen de kans willen bieden om te groeien als mens'?
7. In welke mate brengen we de leeftijd mee in het gesprek? Wat met moslims (want het lijkt enkel over moslima's te gaan)? Wat met de verschillende meningen in de moslimwereld zelf (zo verklaren sommige moslima's blij te zijn dat er op school geen hoofddoek gedragen mag worden en wensen ze dat in de toekomst graag te behouden).
8. Tot waar reikt het begrip 'hoofddoek'? Over welke soorten hoofddoeken hebben we het?
9. De school als publieke plaats! Is het niet belangrijk de context mee te verdisconteren en maakt dit een algemeen standpunt niet onmogelijk/onnodig?
10. De perceptie! Over de islam, over wie we zelf zijn, de sentimenten er omtrent: danig in evolutie maar wel van belang in de discussie.
11. Aandacht voor schooleigen zaken. Er zijn een aantal schooleigen activiteiten/praktijken die moeilijk liggen of waar uitgesproken vragen/standpunten rond leven: bijvoorbeeld zwemlessen, dansen muzieklessen, turnlessen, schooluitstappen, veiligheidsregels die gevolgd moeten worden in praktijklessen en labo's, ...
12. Moslims als verbindingspersonen kunnen zowel voor de school als voor de ouders een zeer grote meerwaarde betekenen, als contact naar leden van de moslimgemeenschap.
13. Communicatie hierover moet zorgvuldig gebeuren en kan het best opgenomen/begeleid worden door specialisten ter zake.
14. Niet enkel toespitsen op islam, maar ook sikhs, trumpisten... (mensen met bedrukte petten, ...)

9.5.3 Wij hebben geen bezwaar tegen het dragen van een hoofddoek als teken van vroomheid wanneer de betrokken leerling zich ook zo gedraagt. Hoofddoeken als politiek statement kunnen niet. Wij aanvaarden geen hoofddoeken die de borst en schouders bedekken, met andere woorden de hoofddoek moet onder de kledij zitten. Gezicht, voorhoofd en kin mogen niet bedekt worden. Bij betwisting beslist de directie.

Uittreksel uit het schoolreglement van een katholieke secundaire school die de hoofddoek toelaat voor leerlingen (en voor leerkrachten).

De voorzitter sloot de discussie en zei dat het goed was dat we binnen deze organisatie, in alle sereniteit, (opnieuw) aandacht schenken aan dit vraagstuk. Hij dankte de leden voor hun input en beloofde de geformuleerde opmerkingen te bezorgen aan de mensen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die dit agendapunt van de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen voorbereiden.

Stand van zaken leersteuncentra: resultaten bevraging

Gezien de beperkte resterende vergadertijd viel de terugkoppeling over de resultaten van de bevraging weg. De voorzitter dankte iedereen die ervoor gezorgd had dat Mechelen-Brussel als voorloper en voorbeeld beschouwd wordt voor de organisatie van de nieuwe Leersteuncentra.

Heel kort werd verteld wat op de agenda van de volgende Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen zou staan.

Tot slot wenste Jürgen Mettepenningen iedereen mooie kerstdagen toe en een fijn jaareinde.

JAARVERGADERING COBES 13 DECEMBER 2022

Op 13 december 2022 vond in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen de eerste jaarvergadering plaats van het vernieuwde Comité Besturen Mechelen-Brussel. De doelgroep bestond uit bestuurders en andere geïnteresseerden. Zo'n veertigtal deelnemers luisterden geboeid naar wat Jürgen Mettepenningen, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs in het aartsbisdom en Lieven Boeve, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen, te vertellen hadden over de werking van hun organisaties en over de onderwijsactualiteit.

COBES en de werking van het Vicariaat Onderwijs

Jürgen Mettepenningen begon met de voorstelling van het nieuwe COBES aan de hand van een groepsfoto. Hij vervolgde met een korte historische schets van hoe het aartsbisdom, dat sinds 1559 bestaat en zijn huidige vorm kreeg in 1961 met 3 territoriale vicariaten (Vlaams-Brabant-Mechelen, Brussel en Waals-Brabant) en 3 sectoriële vicariaten per taalvak: onderwijs, het Godgewijde leven en Opleidingen. Daarnaast functioneren er nog twee bi-communautaire vicariaten voor het hele aartsbisdom: het Beheer van het tijdelijke en de Communicatie. Er is een personeelsdirecteur voor het hele aartsbisdom en een vicaris-generaal als rechterhand van de aartsbisschop. De afgevaardigden en vicarissen vormen samen de bisschopsraad. De verschillende sectoren werken samen tot wederzijdse versterking.

Het Vicariaat Onderwijs overlegt geregeld met het Vicariaat voor het beheer van het Tijdelijke, dat als fundament heeft de dienstbaarheid naar alle scholen, vooral op het vlak van het patrimonium. Het Vicariaat Onderwijs draagt zorg voor 29.083 kleuters in 296 kleuterscholen, 56.623 leerlingen in 297 lagere scholen, 72.143 scholieren in 150 secundaire scholen en voor 4 instellingen hoger onderwijs (3 hogescholen en de KU Leuven), met in totaal 72.181 studenten.

Het Vicariaat Onderwijs is een kerkelijke instantie maar is nauw verweven met Katholiek Onderwijs Vlaanderen als vicariale dienst binnen de netwerkorganisatie. Voorts weidde de bisschoppelijk afgevaardigde uit over de omkadering en de taken van de vicariale diensten en over de werking rond RKG (Rooms-Katholieke Godsdienst).

Leersteuncentra

Voor de stand van zaken van de Leersteuncentra kreeg **Johan Eliat** (foto links) het woord. Hij herinnerde eraan dat het uitgangspunt van het nieuwe Leersteundecreet is inclusie te realiseren. Dat is niet als verplichting te zien, maar als een manier om elke jongere te laten groeien volgens zijn of haar mogelijkheden. Via twee grote vergaderingen van een regionale denktank kwam men in het aartsbisdom Mechelen-Brussel tot de conclusie dat de drie bestaande Ondersteuningsnetwerken het best een doorstart zouden krijgen in het nieuwe Leersteundecreet en Leersteuncentra zouden worden. Dat voorstel werd toegelicht in de drie subregio's tijdens de maand november en de schoolbesturen kregen enkele vragen te beantwoorden tegen uiterlijk 15 december 2022. Daarbij konden ze hun engagement bevestigen ten opzichte van lidmaatschap van het nieuwe Leersteuncentrum dat de opvolger zou worden van het Ondersteuningsnetwerk

waar hun scholen bij aangesloten zijn. Alle besturen werden opgeroepen om de kans te grijpen bij het beheer betrokken te worden.

Politieke actualiteit en nieuws uit de netwerkorganisatie

Gast spreker **Lieven Boeve** (foto links) had een uitgebreide presentatie voorbereid over de politieke actualiteit en nieuws uit de netwerkorganisatie. Zopas is een *Commissie van Wijzen* aangesteld die zich over mogelijke hervormingen in het onderwijs zal buigen. De bedoeling is de job van leerkracht opnieuw aantrekkelijk te maken. Voorzitter van de Commissie is Dirk Van Damme. Ook het katholiek onderwijs is erin vertegenwoordigd, met onder anderen Paul Yperman als vice-voorzitter. De hoop leeft dat die Commissie met vernieuwende voorstellen komt die in de nieuwe legislatuur uitwerking krijgen.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen diende een protocol van akkoord in bij het *programmadecreet* over de begroting 2023. Daar zitten onder andere maatregelen in om tegemoet te komen aan de verhoogde energieprijzen, beleidsruimte om de gevolgen van het lerarentekort op te vangen, beleidsondersteuning in het basisonderwijs en andere. Die maatregelen zijn echter niet recurrent en dus geen oplossing voor het structurele tekort aan werkingsmiddelen voor basis-, secundair en volwassenenonderwijs. Van de beleidsruimte van 18,2 miljoen gaat al 5 miljoen naar de Leersteuncentra. Wat dat laatste betreft maakte Lieven Boeve zich zorgen over de uitrol van het decreet. Hij vreesde dat de attesteringsdrang van CLB's nog zal toenemen door de financiering die voor 40% gebaseerd is

op die attestering. Dat zorgt voor een grote medicalisering van de zorg. De psychische problematiek is zowaar verdubbeld en onze systemen zijn daar niet op voorzien.

Volgens het regeerakkoord was het terugdringen van het *lerarentekort* één van de vijf grote uitdagingen. Er was in een pact voorzien met de stakeholders om de loopbaan aantrekkelijker te maken, de status te versterken en de uitstroom tegen te gaan. De Minister nam losse 'oorlogsmaatregelen' die onvoldoende ambitieus zijn, er kwam geen pact, wel een Commissie van wijzen. Met de syndicale organisaties is praten over een 'new deal' heel moeilijk. Een hoorzitting over het lerarentekort op 14 juli 2022 leidde tot een gezamenlijk voorstel van de onderwijsverstrekkers. Zij hebben nagedacht over wat ze zelf kunnen doen op korte termijn.

Over de *proeftuinen* om de job van leraar aantrekkelijker te maken was er helaas geen verder nieuws te melden. Boeve had het vervolgens over het *decreet interactief afstandsonderwijs* in het secundair onderwijs, waarvoor de netwerkorganisatie een protocol van akkoord heeft gegeven, de *Vlaamse proeven*, waarbij de overheid weinig rekening houdt met de bezwaren vanuit het katholieke net en waarvan de tekst nu voor advies naar de Raad van State is gestuurd. Katholiek Onderwijs Vlaanderen staat principieel positief tegenover gestandaardiseerde toetsen in een ontwikkelingsgerichte context maar vindt dat het huidige voorstel een schending inhoudt van de vrijheid van onderwijs. Daarom lanceerde het katholiek onderwijs een eigen voorstel.

Rond het *decreet internaten*, dat op zichzelf positieve elementen bevat, bestaan er nog enkele knelpunten waarvan de koepel hoopt dat de Vlaamse Regering er oplossingen voor aanreikt.

Het *debat over hoofddoeken* in het onderwijs dateert niet van gisteren. Nadat het dossier aanhangig is gemaakt door de lerarenopleidingen omdat sommige moslima-studenten moeilijk of geen stageplaatsen vinden als ze hun hoofddoek willen ophouden, kreeg Katholiek Onderwijs Vlaanderen steeds meer vragen van schoolteams. Sommige besturen verwachten een duidelijk standpunt. Op basis van

het project van de katholieke dialoogschool is er geen probleem om de hoofddoek toe te laten, maar omdat de context van scholen heel sterk kan verschillen wordt het aan de besturen zelf overgelaten om daarin beslissingen te nemen. De netwerkorganisatie houdt de volgende maanden consultaties bij de verschillende adviesraden en directiecommissies en bereidt een geactualiseerde nota voor.

Lieven Boeve weidde verder uit over de aanpak van de *eindtermen* tweede en derde graad, de eerste graad en het basisonderwijs. Daarbij lichtte hij nog eens toe op basis waarvan Katholiek Onderwijs Vlaanderen de eindtermen van de Vlaamse Regering terecht had aangevochten. De koepel werkt echter goed mee om haalbare oplossingen en overgangsmaatregelen te vinden.

Na toelichting van het nieuwe *kenniscentrum 'Leerpunt'* en de *'NT2-toetsen en de vrijheid van onderwijs'* bracht Lieven Boeve nog wat *nieuws uit de eigen organisatie*. Die Vlaanderenbrede organisatie met regionale verankering zorgt voor dienstverlening, ondersteuning, begeleiding, vertegenwoordiging en belangenbehartiging en telt 417 voltijds equivalenten van personeelsleden en 20,5 VTE openstaande vacatures. Er volgde een organogram en een overzicht van waar Katholiek Onderwijs Vlaanderen zijn inkomsten haalt. Er zijn aangepaste lidgelden per onderwijsniveau. Een volgende dia toonde de besteding van die middelen en het resultaat, dat negatief was. Ook de meerjarenbegroting houdt zeker voor de volgende vier schooljaren rekening met verlies. Dat komt doordat de loonkosten steeds maar stijgen en omdat de koepel aan de scholen in financieel moeilijke tijden bezwaarlijk hogere bijdragen kan vragen.

Tot slot kondigde Boeve aan dat er werk zal worden gemaakt van een *memorandum* voor de nieuwe legislatuur 2024-2029.

Vragenronde

In de vragenronde kwam een deelnemer terug op de problematiek van *attestering* naar het buitengewoon onderwijs. Er komen steeds meer vragen van scholen voor ondersteuning en tegelijkertijd is er een groei van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Bij de start van de Ondersteuningsnetwerken tekenden we nog een daling op in het BuO. Dat is niet logisch. In welke mate moeten we daar oog voor hebben en als besturen onze verantwoordelijkheid nemen?

Antwoord: Het zorgbeleid in de scholen is daar een exponent van. In de coronaperiode raakten minder kleuters gesocialiseerd, het disciplinebeleid is moeilijker geworden, corona heeft een vergrootglas gezet op een aantal processen. Het is nodig om met de onderwijskoepels aan tafel te gaan zitten in verband met de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. We verliezen geloofwaardigheid. Het BuO groeit nog steeds en de overheid zet daar ook op in door haar bereidheid om de capaciteit te verhogen. Er is wetenschappelijk onderzoek nodig. We creëren een zorgbeleid dat meer op onafhankelijke zorg inzet dan op veerkracht van leraren.

Een andere deelnemer ving uit gesprekken op dat scholen voor gewoon onderwijs met lede ogen zien dat Leersteuncentra extra middelen gaan ontvangen terwijl zij voor de fases 0 en 1 onvoldoende ondersteuning krijgen. Scholen smeken het CLB om doelgroepbepaling en vragen enorm veel aan ouders om zelf op zich te nemen. De ouders zijn vaak ten einde raad. Het lerarentekort speelt daar zeker een rol in. De problematiek is ook veranderd. Een grondig debat daarover dringt zich op.

Een bestuurder vroeg of het geen gemiste kans was dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen geen standpunt inneemt over de *hoofddoek* op school. Het laat de schoolbesturen zelf daarover beslissen. Lieven Boeve zei dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen bereid is daar gesprekken over te voeren met de juiste argumenten. Vele besturen hebben pragmatische argumenten om de hoofddoek niet toe te laten. De kwestie wordt besproken op verschillende COBES-vergaderingen en in januari 2023 komt ze ook op de Raad van Bestuur van de netwerkorganisatie. Daarna wordt het netwerk erbij betrokken met als doel om tegen maart 2023 met een duidelijke boodschap vanuit het katholiek onderwijs naar buiten te komen.

Jürgen Mettepenningen (foto links) rondde de boeiende avond af met een dankwoord en waardering voor de aanwe-

zigheid en de inzet van de schoolbestuurders die in zijn ogen allemaal deel uitmaken van de familie van het katholiek onderwijs. Hij nodigde iedereen uit op de receptie, een uitgelezen kans om te netwerken.

Wie de Jaarvergadering niet heeft kunnen meemaken kan via deze link de

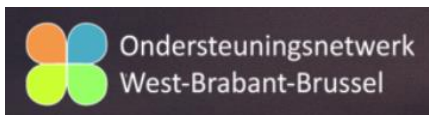
presentaties van Jürgen Mettepenningen en Lieven Boeve downloaden: <https://www.kerknet.be/vicariat-onderwijs-aartsbisdom-mechelen-brussel/artikel/jaarvergadering-13-december-2022>

OVERLEGVERGADERINGEN ROND LEERSTEUNCENTRA

De drie Ondersteuningsnetwerken (ONW) in het aartsbisdom Mechelen-Brussel willen graag een doorstart maken en vanaf volgend schooljaar opgaan in evenveel Leersteuncentra met bij voorkeur dezelfde aangesloten schoolbesturen en hun scholen. Met die boodschap trokken de voorzitters van de huidige Ondersteuningsnetwerken de boer op om in hun subregio de vertegenwoordigers van de schoolbesturen in te lichten over het nieuwe ontwerp van Leersteundecreet en de gevolgen ervan voor de toekomstige werking rond ondersteuning van leerlingen met zorgnoden in het gewoon onderwijs. Op 14, 15 en 21 november vonden er overlegvergaderingen plaats in respectievelijk Lennik, Heverlee en Mechelen.

Een voorbereidende groep met de voorzitters van de Ondersteuningsnetwerken, begeleiders vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen en het Vicariaat Onderwijs en een afgevaardigde van de kleine types 4,6 en 7 hadden de overlegvergaderingen goed voorbereid. De uitnodigingen werden centraal vanuit het Vicariaat Onderwijs gestuurd naar alle voorzitters van schoolbesturen, directeurs, coördinerend directeurs en medewerkers van de ONW's.

West-Brabant-Brussel

Op 14 november 2022 beet het ONW West-Brabant-Brussel de spits af in het Sint-Godelieve-Instituut te Lennik. Met slechts 37 aanwezigen was dit de kleinste groep. Die werd wel gastvrij onthaald met broodjes en een glaasje, met bijzondere dank aan de Lennikse school. Na de verwelkoming door voorzitter **Johan Eliat** en een korte voorstelling van de aanwezigen gaf **Annemie Jennes**, stafmedewerkster van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, (foto rechts) een samenvatting van de digitale infosessies die ze op 7 en 8 november 2022 al had gegeven over het Leersteundecreet. Daarna zoemde pedagogisch begeleider **Luc Bosman** in op de conclusies en voorstellen van de regionale denktank die in het voorjaar 2022 voor de regio Mechelen-Brussel twee keer bijeen was gekomen en veel voorbereidend werk had verricht. Daarmee loopt het aartsbisdom duidelijk voorop, de andere regio's staan nog niet zover. Het eindverslag van die denktank pleitte voor een doorstart van de huidige Ondersteuningsnetwerken naar verzelfstandigde Leersteuncentra. Die zouden een vzw-statuuut aannemen en bestuurd worden door een Algemene Vergadering die bij voorkeur zou bestaan uit de aangesloten schoolbesturen en een Bestuursorgaan met besturen die bereid zijn daar een deel van hun tijd en hun expertise voor ter beschikking te stellen. Idealiter zou de meerderheid daarvan moeten bestaan uit vertegenwoordigers van het gewoon onderwijs. Johan Eliat en **Guido François** lichtten tot slot toe welke stappen er ondernomen dienden te worden. Het Vicariaat wil ondersteunend en coördinerend optreden en zou tegen 12 december 2022 aan elk schoolbestuur vragen om te antwoorden op drie vragen:

- of ze zich wilden engageren om met hun vzw deel uit te maken van de Algemene Vergadering van het Leersteuncentrum dat de opvolger zou zijn van hun Ondersteuningsnetwerk;

- of ze bereid waren mee vorm te geven aan het bestuursorgaan van de nieuwe vzw Leersteuncentrum;
- of ze zich wilden engageren om al hun scholen te doen aansluiten bij het op te richten Leersteuncentrum.

Die krappe timing is nodig om in staat te zijn tegen 1 februari 2023 aan de overheid te laten weten welke Leersteuncentra opgericht zouden worden en wie daarbij aangesloten zou zijn. In januari 2023 zouden de schoolbesturen die kandidaat zijn om tot de Algemene Vergadering toe te treden uitgenodigd worden om samen na te denken over de samenstelling van het Bestuursorgaan en om verdere afspraken te maken om de oprichting van het Leersteuncentrum voor hun deelregio mogelijk te maken. Op 18 januari 2023 vindt de vergadering plaats voor Oost-Brabant, op 19 januari voor Noord-Brabant en op 23 januari voor West-Brabant-Brussel. De locaties worden nog meegedeeld.

Oost-Brabant

De volgende dag, op 15 november, vond een gelijkaardige bijeenkomst plaats in het Heilig-Hartinstituut Heverlee voor een beduidend

grotere groep van een vijftigtal deelnemers uit het Ondersteuningsnetwerk Oost-Brabant. Daar modereerde **Jan De Ceulaer**, voorzitter van dat Ondersteuningsnetwerk, de vergadering. Na de uiteenzettingen van **Annemie Jennes**, **Luc Bosman**, **Jan De Ceulaer** en **Guido François** spitsten sommige vragen zich toe op enkele juridische aspecten, zoals de vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering en het Bestuursorgaan van het Leersteuncentrum, alsook in de op te richten Leersteunraden, die adviserend zouden zijn. Die vragen werden na de vergadering voorgelegd aan een jurist van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en kregen onderstaande antwoorden:

Bestuursorgaan

De bestuurders van een vzw-leersteuncentrumbestuur worden als dusdanig niet afgevaardigd vanuit een vzw-schoolbestuur. De bestuurders van een vzw-leersteuncentrumbestuur zijn schoolbesturen, namelijk de aangesloten vzw's zelf. Het zal niet mogelijk zijn om te werken met "externe" bestuurders, die zetelen in persoonlijke naam.

Zij kunnen als rechtspersoon echter niet verschijnen op de bijeenkomsten van het bestuursorgaan en wijzen daarom een vaste vertegenwoordiger aan. Die vaste vertegenwoordiger is vrij te kiezen: het kan gaan om een bestuurder van de vzw-schoolbestuur, een personeelslid van de vzw-schoolbestuur... Die vertegenwoordigers krijgen daarvoor een mandaat van het bestuursorgaan van hun eigen schoolbestuur. Theoretisch is het ook mogelijk dat een coördinerend directeur afgevaardigd wordt vanuit een bepaald schoolbestuur als vaste vertegenwoordiger.

Wanneer in het bestuursorgaan van een vzw-leersteuncentrumbestuur wordt gewerkt met vaste vertegenwoordigers kan niet worden gewerkt met plaatsvervangers. Vaste vertegenwoordigers moeten immers worden gepubliceerd in het Staatsblad en worden doorgegeven aan de KBO (Kruispuntbank van Ondernemingen).

Hun "bestuursmandaat" (beter: hun mandaat als vaste vertegenwoordiger van een bestuurder) eindigt wanneer de vzw die zij vertegenwoordigen dat beslist en laat weten. Dit hoeft niet expliciet te worden ondervangen in de statuten.

Algemene Vergadering

Binnen de AV gelden de traditionele regels van vzw-vertegenwoordiging. Vzw-schoolbesturen, die dus op zich lid zijn van een vzw-leersteuncentrumbestuur, worden tijdens de bijeenkomsten van de algemene vergadering vertegenwoordigd door één van de bestuurders van het schoolbestuur. Daar is het wel

mogelijk om een vervanger te sturen om de vzw te vertegenwoordigen of aan de vertegenwoordiger van een andere vzw een volmacht te geven om de vzw te vertegenwoordigen. Je kunt eraan denken om meerdere volmachten te geven in een soort van cascade, waarbij de ene persoon naar de AV gaat als de andere niet kan gaan.

Noord-Brabant

De derde vergadering vond op 21 november 2022 plaats in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen voor wie aangesloten is bij het Ondersteuningsnetwerk Noord-Brabant. Het auditorium ontving een vijftigtal deelnemers en gastvrouw was ditmaal voorzitter **Griet Cockaerts**. **Gunther Depraitere** van de Dienst Personeel van Katholiek Onderwijs Vlaanderen verving Annemie Jennes voor de algemene toelichting van

Ondersteuningsnetwerk Noord-Brabant

het Leersteundecreet. **Luc Bosman** kweet zich nogmaals van zijn taak. De vragen gingen onder meer over het personeel.

Er klonk bezorgdheid over het vinden van personeel voor het Leersteuncentrum in tijden van lerarentekort. Gaat er niet te veel personeel uit het buitengewoon onderwijs weggetrokken worden? Zullen de katholieke Leersteuncentra de expertise kunnen vervangen die nu bij andere netten wordt gezocht? Daarbij werd verteld dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen denkt aan een volledige dekking van de expertise van de kleine types 4,6,7 over heel Vlaanderen. Elke regio zou daar een beroep op kunnen doen.

Iedereen beseft dat de timing erg krap is, ook voor het personeel, dat zich kandidaat moet stellen bij het nieuwe Leersteuncentrum dat voorlopig nog geen rechtspersoonlijkheid heeft. Het kan ook botsen met het verlovenbeleid in de scholen. Er is op dat vlak nog veel onduidelijkheid. Er werd gepleit voor zoveel mogelijk continuïteit.

Luc Bosman aan het woord in het DPC Mechelen tijdens de vergadering voor het Ondersteuningsnetwerk Noord-Brabant. In het midden Gunter Depraitere en rechts Griet Cockaerts.

Er waren ook vragen over de Leersteunraad. Hoe die samengesteld dient te worden en wanneer die vergadert is niet decretaal bepaald. Er kan gewerkt worden met een getrapte vertegenwoordiging. Scholen kunnen bijvoorbeeld per scholengemeenschap afspreken wie hen het best kan vertegenwoordigen vanuit diens expertise of belangstelling.

Omdat er in Lennik niet zoveel afgevaardigden van Brusselse schoolbesturen aanwezig waren, werd voor die doelgroep een extra vergadering georganiseerd op 5 december 2022. Die vond digitaal plaats.

NIEUWS UIT DE NETWERKGROEP OVERHEIDSOPDRACHTEN

Op 18 november 2022 vond er opnieuw een vergadering plaats van de Netwerkgroep Overheidsopdrachten. Medewerkers van vzw DOKO gaven er de stand van zaken met betrekking tot raamovereenkomsten die afgesloten zijn of op stapel staan.

Raamovereenkomst Copiers

Er boden zich twee inschrijvers aan. Er zal worden gewerkt met het cascadesysteem. Er wordt van uitgegaan dat wie al veel toestellen van eenzelfde leverancier heeft graag bij die leverancier blijft. De raamovereenkomst werd eind november gegund en zou operationeel zijn rond half december 2022.

Raamovereenkomst Netwerkkomponenten

De raamovereenkomst met de firma BKM wordt niet verlengd. De nieuwe opdracht omvat:

- het verlenen van advies, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden bij het opzetten, uitbouwen en beveiligen van IT-netwerken. Het ondersteunen en optimaliseren van bestaande netwerken maakt daar eveneens deel van uit, waardoor het cruciaal is om kennis te hebben van een zeer breed productportfolio.
- De aankoop van nieuwe netwerkkomponenten van verschillende achterliggende fabrikanten.

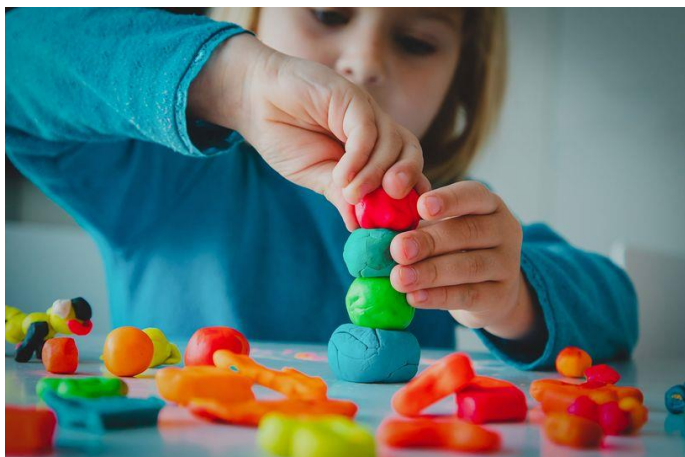
De raamovereenkomst telt 4 percelen, met 1 leverancier per perceel. Die moeten minstens netwerkkomponenten aanbieden van de merken Aruba, Cisco, Extreme Networks, Fortinet, Juniper/Mist, Ruckus en Unifi. Ook de beveiliging van het netwerk is opgenomen. DOKO voerde in november onderhandelingen en hoopt dat alles operationeel is eind 2022.

Raamovereenkomst Kantoomateriaal

De raamovereenkomst is na een kortgeding gegund aan Lyreco. DOKO won het kortgeding maar er kwamen twee nieuwe rechtszaken in de plaats, een beroep tegen het kortgeding en een rechtszaak ten gronde.

Raamovereenkomst Knutsel- en educatief materiaal

Voor deze opdracht werkt DOKO met geografische percelen met telkens 4 deelnemers op basis van prijs en kwaliteit. Bestellingen gebeuren volgens het cascadesysteem, waarbij een deelopdracht eerst voorgelegd wordt aan de best gerangschikte inschrijver. Wanneer die een bestelling niet kan uitvoeren, mag de klant de bestelling plaatsen bij de tweede gerangschikte enzovoort. 'Niet kunnen uitvoeren' kan betekenen dat de leverancier aangeeft dat hij geen interesse heeft of dat hij één of meer artikels niet in voorraad

heeft en dus niet kan leveren. Het kan ook zijn dat hij niet tijdig kan leveren of dat het gevraagde artikel niet voorzien is in de catalogus. Tot slot geldt ook elke andere motivatie van de klant waarom het verantwoord is om de bestelling niet bij de eerste, tweede, enz. gerangschikte leverancier te plaatsen. Die flexibiliteit is mogelijk omdat educatief materiaal heel verschillend kan zijn.

Raamovereenkomst Handboeken basisonderwijs

Na de ingebrekestelling van de firma Cloudwise is DOKO opnieuw de markt opgegaan en werkte het twee raamovereenkomsten uit: één rechtstreeks bij de uitgeverijen en één via distributeurs.

De duurtijd is twee jaar met twee keer mogelijk een jaar verlenging. DOKO hield ook een enquête bij de scholen. Van de 230 scholen die deelgenomen hebben wenst 98% in te stappen in de DOKO-overeenkomst, waarvan één derde rechtstreeks bij uitgeverijen wil bestellen en twee derde via distributeurs. De meerderheid kiest geen fijnlevering meer per klas, eerder per leerjaar.

De raamovereenkomst met 'uitgeverijen' omvat 6 percelen met 1 deelnemer per perceel. Het gaat over Plantyn, Die Keure, Van In, Zwijsen, Pelckmans en Averbode. Het wordt een procedure in 2 fases, waarvan de selectieleidraad gepubliceerd is op 8 november 2022. Half december volgde fase 2. Offertes worden verwacht tegen eind januari 2023.

Voor de raamovereenkomst met distributeurs wordt voorzien in 1 centraal bestelpunt voor alle uitgeverijen, 5 percelen, een cascade per provincie. Er komen twee soorten leveringen: bulklevering en fijn-distributie per leerjaar. Het bestek werd half december gepubliceerd met de bedoeling te kunnen landen met beide raamovereenkomsten op 1 maart 2023. Voor alle twee de overeenkomsten worden er nog praktische afspraken gemaakt rond vroegboekorting en transportkosten.

Raamovereenkomst schoolboeken secundair onderwijs

De raamovereenkomst werd met een jaar verlengd. Het gaat zowel over een intern boekenfonds (beheerd door de school) en een extern boekenfonds, waarvoor de wet overheidsopdrachten van toepassing is. De keuze van de leverancier wordt overgelaten aan de scholen door middel van cascade of mini-competitie.

Raamovereenkomst secundair onderwijs – digitaal leren

DOKO hield een bevraging bij uitgeverijen en bij Iddink. Inzake digitaal leren is er nog veel in ontwikkeling. Wat zijn de verwachtingen naar de toekomst? Enkele netwerkgroepleden vonden dat we moeilijk konden wachten tot alle omstandigheden ideaal zijn. Misschien kunnen scholen klassieke uitgeverijen onder druk zetten. De grote spelers moeten de druk van de kleine spelers voelen om in beweging te komen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen is hoe dan ook een belangrijke partner waarmee ze rekening dienen te houden.

Raamovereenkomst Brandbestrijdingsmiddelen

DOKO wenst de huidige overeenkomst met 6 maanden te verlengen ter wille van de continuïteit in dienstverlening en onderhoud en als overgang naar een mogelijk andere leverancier.

Raamovereenkomst Papier

De huidige overeenkomst wordt met 1 jaar verlengd omwille van de uiterst slechte marktomstandigheden. Het is nu niet het beste moment om een nieuwe raamovereenkomst te lanceren. De papierprijzen staan heel hoog. De leverancier Inapa besliste een prijsverhoging van 12% te hanteren.

Opleidingen

DOKO organiseert opleidingen voor gevorderden, tweemaal een halve dag. In het schooljaar 2022-2023 gaat het om twee onderwerpen:

- Donderdag 16 februari 2023: 'plan van aanpak bij klachten tegen jouw gunningsbeslissing – de rechtsbeschermingswet overheidsopdrachten van A tot Z';
- Donderdag 16 maart 2023: 'de uitvoering van overheidsopdrachten voor leveringen en diensten'.

Beurs

Na het succes van de beurs van 8 juni 2022 besliste DOKO een volgende editie te organiseren op vrijdag 21 april 2023 tussen 9 en 14 uur in het Provinciehuis te Leuven. Inschrijven is noodzakelijk via www.na-scholing.be/2022-2023/index.aspx?modID=4053631.

Netwerkgroepen

De volgende vergaderingen voor de netwerkgroepen, waarbij iedere geïnteresseerde kan aansluiten, zijn op:

- Dinsdag 14 maart 2023 om 9.30u (online)
- Dinsdag 6 juni of vrijdag 9 juni 2023 om 9.30u (online)

Vragenronde

In hoeverre is DOKO gebonden aan het beroepsgeheim, bijvoorbeeld wanneer mag het nakende prijsverhogingen voor bepaalde producten doorgeven? DOKO kan dat doorgeven zodra het er weet van heeft. Zolang DOKO geen bericht krijgt van de firma dat ze een (contractueel voorziene) prijsverhoging wenst in te voeren wil het ook geen slapende honden wakker maken.

Er was interesse in de lopende en de nieuwe raamovereenkomsten **energie**, zeker in het kader van de uit de pan swingende energieprijzen. Voor de lopende contracten zijn alle prijzen al vastgeklikt en dat heeft de prijsstijgingen sterk kunnen beperken. De meerjarenstrategie heeft duidelijk gewerkt. De prijzen zijn zowat verdubbeld, maar zonder de raamovereenkomst had de situatie vele keren erger kunnen zijn. Voor 2024 en 2025 zijn de

prijzen nog niet meegedeeld. Intussen zijn er schoolbesturen die extra EAN-nummers willen toevoegen aan de lopende overeenkomst. Dat zal vanaf nu niet meer kunnen omdat de 20% bandbreedte op het afgesproken volume anders overschreden zou worden, met een meerprijs voor alle contractanten tot gevolg. Daarover ontstond enige discussie: nieuwe EAN-nummers zouden bij voorrang aanvaard moeten worden voor schoolbesturen die al ingeschreven zijn voor de raamovereenkomst met andere scholen en voor scholen die verplicht moeten omschakelen van stookolie naar aardgas. Bij overschrijding van de 20% volumemarge zou de meerkost niet aangerekend mogen worden aan iedereen. Wie nu om opportunistische redenen later wil aansluiten zou die meerkost zelf moeten dragen, zo vond een lid van de netwerkgroep. Een ander lid uit een kleine dorpschool zei dat ze maar al te blij was om nog te kunnen aansluiten bij de DOKO-raamovereenkomst nadat gebleken was dat de voorschotfacturen van haar energiecontract onbetaalbaar bleken te worden. Het alternatief was de sluiting van de school ...

VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN ...

SUCCESSVOLLE TERUGKOMDAG PREVENTIEADVISEURS ROND ELEKTRISCHE INSTALLATIES

Op 22 november 2022 liep de conferentiezaal van het Don Bosco Onderwijscentrum in Oud-Heverlee vol voor de Vlaanderenbreed aangekondigde Terugkomdag voor preventieadviseurs van alle niveaus. Het initiatief ging uit van de diocesane Stuurgroep Preventieadviseurs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en trok een vijftigtal deelnemers aan uit vooral het eigen bisdom, maar ook uit de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg. Chris Vandembemt, voorzitter van de Stuurgroep, had enkele medewerkers van keuringsinstanties bereid gevonden om het publiek te instrueren over het aangepaste AREI (Algemeen Reglement Elektrische Installaties) en op de specifieke vaste en nieuwe aspecten waar de keurders in scholen speciaal op letten. Op die manier konden de preventieadviseurs en installatieverantwoordelijken zich degelijk voorbereiden op zo'n bezoek en ervoor zorgen dat de elektrische installaties van de school of scholen in orde gebracht werden.

Na de verwelcoming door **Chris Vandenbempt** schetste **Erwin Cockx** van de vzw Autonome Security Controle (A”S”C.) het nieuwe AREI van 2020. Alle artikels van dat Reglement hebben een nieuwe nummering gekregen. Er is een concordantietabel die verwijst van de oude naar de nieuwe nummering en vice versa. De nieuwe richtlijnen hebben betrekking op installaties die opgestart zijn na 1 februari 2020, voor oudere installaties zijn er overgangsmaatregelen.

Chris Vandenbempt, voorzitter van de Stuurgroep, heette de deelnemers welkom. Achter hem van links naar rechts: Johan Luyckx en sprekers Erwin Cockx en Kristof Wellens.

Er volgden heel wat dia's waarin de spreker alle nieuwigheden overliep, waarna de deelnemers vragen konden stellen. Erwin Cockx gaf de raad alle documenten zoals keuringsverslagen goed te bewaren en een lijst bij te houden van niet-belangrijke wijzigingen.

Na de pauze gaf **Franky Wauters**, verantwoordelijke voor Welzijn op school binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen, wat toelichting bij nieuwe wetgeving rond welzijn en preventie. Hij verwees naar een interessant webinar over het KB 'Persoonlijke Beschermingsmiddelen' en naar het KB 'Bedrijfsbezoeken en het beleidsadvies'. In die context benadrukte hij dat scholen erover dienen te waken dat de externe dienst aangesproken wordt. Externe diensten kunnen hun accreditatie verliezen als hun dienstverlening niet is zoals het hoort. Het is goed om geregeld een evaluatiemoment te plannen om de planning te bespreken. Dat wordt niet aangerekend vanuit de ondersteuningseenheden.

Vanaf 23 november 2022 is in Vlaanderen een asbestattest verplicht voor elke verkoop en voor elke overdracht van een eigendomsrecht van een gebouw dat gebouwd is vóór 2001.

Franky Wauters

Wauters wees erop dat de overgangperiode voor het nieuwe AREI geïndigd is vanaf 1 juni 2022, met uitzondering voor herkeuringen. Hij wist ook – vers van de pers – te vertellen dat in de begeleidingscommissie waarin hij namens ons net zetelt de kwestie aangekaart werd van de weinig gebruiksvriendelijke tool om arbeidsongevallen in te geven. Bepaalde verbeteringen zouden niet mogelijk zijn bij gebrek aan middelen, andere kunnen niet omwille van de GDPR-wetgeving. Franky Wauters verkreeg wel dat er een extra banner toegevoegd zou worden waardoor de school verplicht is de preventieadviseur bij de aangifte te betrekken.

In het tweede deel besprak **Kristof Wellens** (foto rechts) van het keuringsorganisme Atecon 'het elektrisch dossier'. Het zou ons te ver leiden om zijn presentatie volledig te overlopen. De uitleg was nogal 'technisch', maar blijkbaar waren de aanwezige preventieadviseurs toch voldoende vertrouwd met de terminologie en de praktijk in hun school of scholen om de uitleg te begrijpen en gerichte vragen te stellen.

Na de middagpauze met broodjes en mogelijkheid tot netwerking illustreerde **Erwin Cockx** (foto links) de theorie aan de hand van een schakelkast.

Een kleine helft van de deelnemers vulde de evaluatie in. Daaruit bleek de overgrote meerderheid tevreden tot heel tevreden. Evenveel deelnemers zouden de professionalisering ook aanbevelen en verklaarden iets bijgeleerd te hebben en geïnspireerd te zijn om er iets mee te doen. De meesten vonden het materiaal bruikbaar in de praktijk. Voor de goede helft stimuleerde de vorming netwerking of interactie. Voor enkele deelnemers was de uiteenzetting wat 'technisch' en soms overlappend. Al bij al een positieve evaluatie.

COLLOQUIUM DIRECTIES BASISONDERWIJS MECHELEN-BRUSSEL VIERT 20STE EDITIE

Van 23 tot 25 november 2022 kwamen bijna 300 directeurs, beleidsondersteuners, pedagogisch begeleiders en werkwinkelleiders samen in het congrescentrum Vayamundo in Mariakerke-Oostende voor het twintigste colloquium. Het had omwille van de coronapandemie twee jaar langer geduurd om die verjaardag te vieren, maar de vreugde om het samenzijn was er niet minder om. Integendeel, het enthousiasme van de deelnemers om eindelijk opnieuw live collega's te kunnen ontmoeten en op een ontspannen manier vorming te kunnen genieten was van ieders gezicht af te lezen. Het werd dan ook een feestelijke en boeiende editie.

Openingsreferaat over 'veerkracht in het team'

Na de verwelkoming door **Alain Noëz** in de bar met zicht op zee trok iedereen naar de grote zaal voor het openingsreferaat over 'Veerkracht in het team' van **Sonja Reckers** (foto links). Het thema paste volgens de spreker in het VUCA-tijdperk waarin wij leven: Volatile, Uncertain, Complex en Ambigu. Wij gaan door verschillende crisissen: corona, digitalisering, Oekraïne-oorlog, diversiteit, energie, personeelsschaarste ... Voor al die uitdagingen hebben we nood aan snelle omschakeling en een andere manier van werken. Dat heeft invloed op ons mentaal welzijn. Zoals het riet bij storm niet breekt maar buigt en zich nog dieper in het zand wortelt, zo moeten wij ook de nodige veerkracht verwerven en als de tegenslag voorbij is weer recht kunnen veren. We kunnen er door wat we geleerd hebben sterker uitkomen. Het is belangrijk dat met het hele schoolteam te kunnen doen. De uitdaging is het vermogen om met veranderingen om te gaan. Daarom moeten we inzetten op **Autonomie, Verbondenheid** en **Competentie**, het zogenaamde ABC.

De referaathoudster vervolgde haar uiteenzetting met toelichting van de ketting van motivatie, het duale procesmodel waarbij duidelijk werd dat ABC-ondersteunend leiderschap het meest bijdraagt aan bevrediging, autonome of intrinsieke motivatie en positieve effecten. Mensen die voldoende autonomie krijgen in hun job voelen zich meer geëngageerd en komen met plezier werken. Als ze ook verbondenheid voelen en zich meer competent voelen als ze nog mogen groeien, dan is er minder kans op burn-out of het opgeven van de job.

Sonja Reckers (foto bovenaan) liet de directeurs en begeleiders onder elkaar ervaringen uitwisselen.

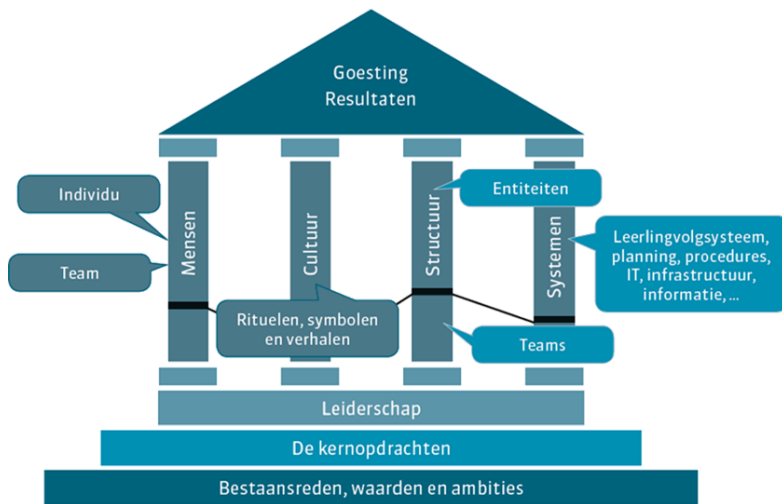
Vanuit die bevindingen bekeek Sonja Reckers de opdracht van directeur. Zorg voor voldoende autonomie door zelf de omkadering voor administratieve en pedagogische beleidsondersteuning en je werkmiddelen te beheren, distilleer uit al je taken de kerntaken en geef de randtaken aan mensen die je kunnen ondersteunen, zorg voor verbinding door een wij-gevoel te creëren, samen de uitdagingen aan te gaan, samen richting te geven en samen te werken. Zet vervolgens je medewerkers in volgens hun competenties. ABC-leiderschap is gedeeld leiderschap en ook verbindend leiderschap, zowel naar het schoolteam, de scholengemeenschap als het schoolbestuur. Tot slot benadrukte de spreker het belang van zelfzorg. Ze gaf als opdracht mee dat iedereen eens zou nadenken welke drie voornaamste inzichten hij of zij zou meenemen uit dit openingsreferaat om in te zetten ter versterking van de veerkracht van zijn of haar schoolleiderschap.

Eerste werkwinkel

Na de middaglunch was het tijd voor de eerste werkwinkel. Uit de lijst van ruim 30 thema's koos ik zelf die van **Raf Missorten**, pedagogisch begeleider van de Broeders van Liefde. Zijn werkwinkel had als titel 'Leraren (en directies) onder hoogspanning. TGI in tijden van verandering'. TGI bleek te staan voor Thema Gecentreerde Interactie. Dat is een grondhouding en methodiek waarvan Ruth Cohn (1912-2010) de grondlegster was. Het uitgangspunt van deze Joodse dame was respectvol omgaan met elkaar. Missorten begon zijn sessie met het voorlezen van een sprookje over 'droomleerkrachtje' en hoe ze gedoemd was om een burn-out te krijgen.

Via onderstaande dia legde de spreker uit wat de basis en de pijlers zijn van de methodiek, die uiteindelijk tot resultaten leidt.

Bron: Flanders Synergy.

Hij benadrukte hoe belangrijk verbinding en communicatie zijn. Roddelen is niet uit te roeien en iets opkroppen lijkt een Vlaamse reflex te zijn. Hij pleitte voor open communicatie, aanvoelen en verwoorden, medeverantwoordelijkheid van het schoolteam, de focus op ontwikkeling, een participatieve houding van de schoolleider ... Als oefening liet hij ons per twee een wandelgesprek voeren om elkaar beter te leren kennen.

Vervolgens legde Missorten het 4-factorenmodel uit zoals wat hierbij afgebeeld:

Alles wat je doet begint bij jezelf, het 'IK'. Maar het moet ook over 'WIJ' gaan en over 'HET'. Die driehoek wordt omringd door de omgeving, de 'GLOBE'. Die zaken zijn met elkaar verweven.

Er zijn twee uitdagingen: 'storingen hebben voorrang' en 'wees je eigen leider'. De spreker illustreerde dat met een getuigenis waarbij een lerares uit frustratie over wat haar tijdens een toezichtsbeurt overkomen was weinig respect toonde toen ze in de leraarskamer uitvoer tegen de directeur in het bijzijn van de collega's.

TGI als methodiek bestaat uit volgende elementen:

- Een samenwerkingssituatie bestaat uit verschillende elementen;
- Je moet een dynamische balans van alle elementen nastreven;
- Je moet medeverantwoordelijkheid tonen, door aandachtig te zijn, storingen aan te geven, het thema mee te bepalen, groei na te streven en samen de balans te behouden;
- Je treedt op als participerende leider.

Tot slot vermeldde de spreker nog drie axioma's of uitgangspunten:

1. De mens is autonoom én interdependent;
2. Respect komt toe aan al wat leeft en groeit;
3. Ieder mens beschikt over eigen vrije ruimte binnen grenzen die verruimd kunnen worden.

Nog een uitspraak die ons tot nadenken stemde was: "ik breng goud mee naar de school, maar het is ruw goud." Wat doen we ermee? Steken we het in een kluis, bewerken we het tot een mooie ring, willen we er macht mee uitstralen? Doet het ons denken aan een gouden kooi waarin we opgesloten zitten? Een inspirerende werkwinkel.

Een sfeervolle gebedsviering

Na een koffiepauze en de kans om de benen te strekken trokken we naar het naburige Ensorkerkje voor een gebedsviering, zoals steeds mooi verzorgd door **Vera Vastesaegeer**, halftijds begeleider pastoraal in het basisonderwijs, daarbij geassisteerd door **Stephanie Claerhout** en enkele muzikale directeurs. Volledig binnen het jaarthema kregen de aanwezigen lichtjes uitgedeeld waarmee ze tijdens de viering verbondenheid konden uitstralen. Op het einde kreeg iedereen bij het buitengaan een vuurstokje dat werd aangestoken. Daar hoorde traditiegetrouw ook een jenevertje bij dat genuttigd werd buiten het kerkgebouw. Een aperitiefje voor het lekkere avondmaal dat zou volgen.

Rode Duivels en café chantant

Na de maaltijd spoedde menig voetballiefhebber zich naar de wintertuin om daar op groot scherm de match van de Rode Duivels te volgen tegen Canada. Sommige congresgangers hadden zich getooid in de Belgische driekleur. Na een tweetal uur konden ze de ploeg na een zeer matige wedstrijd nog zien

winnen, waardoor de avond niet meer stuk kon. In de bar zorgde muzikant en theatermaker Yves Bon-due voor een 'café chantant'.

Tweede werkwinkel

Op de tweede dag koos ik voor de werkwinkel van **Peter Droeshout** (foto rechts), directeur in de Vrije Basisschool Sint-Martinus in Sint-Jans-Molenbeek. Hij behandelde het thema 'Teamzorg ... in tijden van lerarentekort. Teamzorg ... tout court'. De vragen die aan bod zouden komen waren: hoe zorgen we voor het welzijn van iedereen binnen het lerarenkorps? Hoe scheiden we essentie van ruis? Hoe zorgen we voor een beleid waar iedereen achter staat en met de neuzen in dezelfde richting kijkt, via het principe van deep democracy? Hoe garanderen we de zorgwerking in tijden waarin de zorgleerkrachten zelf voor de klas staan? Een heel actueel thema, dat ons niet onberoerd liet.

Via een kort kringgesprek waarin iedereen zich even voorstelde en toelichtte waarom hij of zij voor dit thema gekozen had, kon de moderator al even de temperatuur meten. Peter Droeshout was er in zijn school in geslaagd in enkele jaren tijd een positieve verandering in de welzijnsbeleving van zijn schoolteam te bewerkstelligen. Goed naar elkaar luisteren is in elk geval een belangrijk vertrekpunt. Een 'gesprek op voeten' heeft als doel iedereen actief aan het woord te laten om te zeggen wat gezegd dient te worden. Er zijn veiligheidsafspraken, wat gezegd wordt blijft in de kring, we gaan samen voor beter. Dan volgt het 'oogsten': wat heeft gewerkt? Wat leren we eruit en wat staat ons nu te doen? Peter Droeshout illustreerde dat vanuit zijn eigen ervaringen in een Brusselse school op de rand tussen Sint-Jans-Molenbeek en Dilbeek. De vier factoren die op dit moment voor uitdagingen zorgen zijn 'anderstaligheid', met groot verloop en (gepercipieerde) zwakkere instroom van leerlingen, 'de band tussen het team en de ouders', met onder meer de culturele verschillen, de 'bouwwerken' en de 'veranderingen in het team'. De directeur maakte gebruik van google drive invulformulieren waarmee ieder teamlid tegelijkertijd vragen kon beantwoorden over bijvoorbeeld het gebruik van het Nederlands op de speelplaats (verplichten of niet?). Daar kwamen soms nogal extreme antwoorden uit voort. Op het moment dat de anonimiteit opgeheven werd, omdat duidelijk

was dat er een tweederde meerderheid was voor een bepaald standpunt, moesten de teamleden met afwijkende meningen kleur bekennen. Er volgde een debat met als doel een inclusieve beslissing te nemen. Dat was het moment om argumenten pro en contra te beluisteren en op die manier de minderheid over de streep te trekken of te doen beseffen dat hun standpunt niet overeen kwam met de visie en de waarden die de school en de meerderheid van het schoolteam wilden uitdragen. Het is het systeem van deep democracy. Op het einde komt men zo tot gedragen beslissingen en concrete afspraken.

De werkwinkelleider liet ons zelf het een en ander aan den lijve ervaren door ons in twee kampen op te delen om diverse meningen over de wenselijkheid van anonieme bevestigingen uit te lokken en ons te laten zoeken naar hoe we tot een gedragen besluitvorming konden komen.

Ter illustratie van gedeelde verantwoordelijkheid lichtte Peter Droeshout de werking van de 'leerzorggroepen' toe. Binnen zijn school functioneren verschillende leerzorggroepen ingedeeld volgens de leerjaren waarin de kinderen zitten. Er is regelmatig overleg tussen de directeur en de leerzorgverantwoordelijken, een systeem dat goed blijkt te werken.

In kleine groepen mochten we uitwisselen welke acties we ondernamen om met weerstand of wantrouwen om te gaan of de communicatie te verzorgen. Zo konden we leren van elkaar. Een geslaagde werkwinkel ...

Thuis bij Ensor

Het lekkere middagmaal gaf ons voldoende energie om na de middag deel te nemen aan een ontspanningsactiviteit naar keuze. Met een tiental anderen koos ik voor een bezoek aan het Ensormuseum in Oostende. Dat huist nu in een mooi pand dat verbonden is met het Ensorhuis. De collectie wordt er met moderne technieken boeiend tentoongesteld en via een audio guide toegelicht. Op de terugweg met de

tram kwamen we nog groepjes directeurs tegen die een andere activiteit hadden gevolgd of op eigen houtje de stad hadden verkend.

Derde werkwinkel

In Vayamundo wachtte ons nog de derde werkwinkel over 'Kwaliteitsvol besturen – schouder aan schouder 2.0' verzorgd door **Nele Bergmans** van de dienst Bestuur & organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen (foto rechts). Zij ging in op vragen zoals: hoe kan een bestuur kwaliteitsvol onderwijs ondersteunen in de scholen? Welke zijn de verantwoordelijkheden, taken, opdrachten ... van een bestuur en van een directieteam? Hoe kunnen zij samen het beste van zichzelf geven om dat schouder aan schouder te realiseren? Welke zijn werkbare organisatiemodellen en structuren van mandaten om dat uit te voeren vanuit de principes van goed bestuur? Rond de tafel zaten zowel directeurs die afhingen van een klein bestuur en schoolleiders die een schaalvergroot bestuur hadden. Ze wisselden ervaringen uit over de beleidsdomeinen waar hun bestuur het meest of het minst aandacht aan besteedde, over hoe de eigenheid van elke school gewaarborgd kon worden in een schaalvergroete context; over cultuurverschillen, betrokkenheid van directeurs op bestuursvergaderingen, gezamenlijke doelgerichtheid enzovoort. Een materie die ons persoonlijk goed vertrouwd was dankzij jaren van begeleiding van processen van Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting (BOS).

Viering 20ste editie en toespraak Lieven Boeve

Ter gelegenheid van de twintigste editie stond ons een feestdiner te wachten. Maar eerst was er in de bar een aperitief met toespraak van **Lieven Boeve**, directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Hij kwam even terug op de Eindtermendiscussie, waarbij de netwerkorganisatie gelijk had gekregen van het Grondwettelijk Hof, en de Vlaamse toetsen waarover wat discussie bestaat. Hij was blij te kunnen aankondigen dat er voor het basisonderwijs extra middelen zouden komen ter waarde van 127 euro per leerling en meer beleidsondersteuning voor de directeur. Het lerarentekort komt nog voortdurend in de pers en zou nijpender zijn in scholen met een populatie die meer zorg nodig heeft. We moeten daar creatief mee blijven omgaan. Boeve ergerde zich over de communicatie over de kwaliteit van het onderwijs en pleitte ervoor dat we dat kwaliteitsdiscours weer naar ons toe zouden halen.

“Laten we beseffen dat we goed bezig zijn. We mogen ook eens fier zijn op onszelf”, zo sprak de directeur-generaal het directeurspubliek moed in. Wat het debat over het al dan niet toelaten van een hoofddoek bij leraren betreft riep Boeve op niet te polariseren, maar eens een inventaris op te maken van de praktijken en visies die bestaan om de verdere discussie in alle openheid en nuance te kunnen voeren.

Lieven Boeve deelde na zijn toespraak bruisende geschenken uit aan deelnemers die alle twintig edities meemaakten.

De deelnemers die er al twintig keer bij geweest waren ontvingen namens de organisatie elk een fles cava met felicitaties van de directeur-generaal. Dat was ook het geval voor enkele pedagogische begeleiders die nog dit schooljaar met pensioen zouden gaan: Rita Mouton en Luc Bosman.

Daarna trok het hele gezelschap naar het restaurant voor het feestmaal. Nadien konden de liefhebbers een dansje wagen op de dansvloer of gezellig praten in de wintertuin. Voor sommige congresgangers duurde dat tot in de kleine uurtjes ...

Ook de pedagogische begeleiders Luc Bosman (links) en Rita Mouton (helemaal rechts) kregen van Lieven Boeve een attentie naar aanleiding van hun nakend pensioen.

Slotmoment met humor en ernst

Op de derde dag hield **Gunter Aerts** namens DCBaO een gesmaakte toespraak in de vorm van een quiz, vooral om aan nieuwe directeurs duidelijk te maken wat het Directiecomité Basisonderwijs allemaal doet en de voorbije jaren al gerealiseerd heeft om de positie van de directeurs in het basisonderwijs te verbeteren. Hij lichtte ook het logo toe dat hij zelf voor het colloquium ontworpen had: de boom is een krachtig symbool voor de directeur: de kruin geeft zuurstof, de stam wijst op sterkte, stevigheid (hij of zij moet uit sterk hout gesneden zijn), de

kleuren zijn die van Katholiek Onderwijs Vlaanderen dat ondersteunend optreedt. Het gezicht ziet er wat gek uit, precies zoals een directeur moet zijn als hij of zij deze job wil doen, zo verklaarde de tekenaar ...

Wie het eindreferaat zou houden werd met succes geheim gehouden. Het was stand up comedian **Amelie Albrecht** (foto links), winnares van de Humo's Comedy Cup 2018. Zij kwam snedig en uiterst grappig uit de hoek en kreeg de zaal ruim een uur aan het lachen.

Het was dan ook voor de slotspreker **Jürgen Mettepenningen** een hele uitdaging om nadien nog op een redelijk ernstige manier het

geslaagde colloquium af te sluiten. Wat ons verbindt zijn de kinderen, zo begon hij. Niets is zo deugdzaam als de lach van een kind als het zijn klasgenoten ziet en als het de nodige hulp krijgt. Het kind leeft in een wereld vol uitdagingen en problemen, heeft niet altijd een warm nest, botst op harde oordelen van klasgenoten, heeft soms geen leerkracht voor de klas. Onze scholen zijn echter meer dan centra waar les wordt gegeven. Kinderen moeten er voelen dat ze graag gezien worden. Dat is de roeping van de leerkracht. De vraag die scholen zich moeten kunnen stellen is: wat kunnen wij voor onze kinderen betekenen? Het lerarentekort maakt het moeilijk om die opdracht ten volle uit te voeren. Op het terrein zelf is er nog heel wat idealisme en enthousiasme. Vele leraren en directeurs roeien voort met de riemen die ze hebben. Onze kinderen rekenen immers op ons. Zij geven ons vreugde.

De bisschoppelijk afgevaardigde vond de gebedsviering een aangrijpend moment en zag bij iedereen blijheid en enthousiasme omdat er eindelijk weer een colloquium kon plaatsvinden met de vreugde van de ontmoeting en in het teken van verbondenheid. Dat houdt verband met ons evangelie: een blijde boodschap.

Het colloquium, dat aan zijn twintigste editie toe was, heeft in al die jaren vele deelnemers zien komen en gaan, en die waren doorgaans heel tevreden. Dat was ook dankzij de ploeg van organisatoren en vrijwillige medewerkers bij de pedagogische begeleiding.

Het aantal deelnemers bedroeg 278, zowel directeurs als begeleiders. De ontmoeting en de manier waarop die zich getoond hebben als familie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en van de regio Mechelen-Brussel deed Mettepenningen veel plezier. Ook namens de Kardinaal mocht hij alle directeurs danken voor hun inzet. Goede leidinggevers zijn belang-

rijk om de schoolteams te doen draaien. Een pluim voor hun doorzettingsvermogen. Van het water van de zee gaat het nu naar het vuur van de Adventskaars, waarna we ons klaarmaken om Kerstmis te vieren, zo besloot Jürgen Mettepenningen zijn toespraak en het twintigste colloquium.

CAMPUS TOVERBOS: EEN NIEUWE STEK VOOR KINDEREN VAN 0 TOT 12 JAAR.

Het gebeurt niet zo vaak dat een nieuw schoolgebouw voor een basisschool samen geopend wordt met een nieuw kinderdagverblijf en dan nog wel onder hetzelfde dak. Voor de Vrije Basisschool Angelusinstituut te Sint-Lambrechts-Woluwe en het kinderdagverblijf De Boomhut was dat het geval. Na jaren van geïmproviseerde huisvesting in containerklassen en bouwperikelen mochten de hele schoolgemeenschap, het bestuur en andere genodigden op 7 december 2022 eindelijk het nieuwe gebouw inhuldigen en dat in aanwezigheid van twee collegeleden van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de ministers Elke Van den Brandt (welzijn) en Sven Gatz (onderwijs).

De campus Toverbos heeft als adres Maartlaan 70 in 1030 Schaarbeek, maar grenst aan de campus van het Franstalige Instituut de l'Angelus dat op de Roodebeeksesteenweg in Sint-Lambrechts-Woluwe gelegen is en tevoren ook de kleuterklassen van de Nederlandstalige school huisvestte. De lagere school had duidelijk nood aan een nieuw gebouw en het grote schoolbestuur Sint-Goedele Brussel zag meteen opportuniteiten in een wei gelegen naast de school om er een nieuw gebouw neer te zetten waarin meteen ook een kinderdagverblijf geïntegreerd zou zijn. Onder impuls van de VGC zou ook capaciteitsuitbreiding gerealiseerd worden, want de vraag naar plaatsen in het Nederlandstalig basis-onderwijs in Brussel is enorm. De cohabitatie van het voorschoolse met een basisschool bood eveneens opportuniteiten: zo is de verbinding tussen crèche en kleuterafdeling opgevat als een gemeenschappelijke speelruimte, zodat de overgang van het ene niveau naar het andere vlotter kan verlopen.

De school had voor de inhuldiging haar best gedaan om de gasten feestelijk te ontvangen. Het begon met een speciaal lied en bijhorende danspassen op de speelplaats uitgevoerd door alle leerlingen, enthousiast aangevuurd door toegewijde leerkrachten en ouders. Daarna ging het richting turnzaal, waar Bruno De Lille iedereen verwelkomde, wees op de warme samenwerking tussen crèche en school en

de genodigden erop attent maakte dat tekeningen van de kinderen de basis vormden van de reliëfs die een kunstenaar hier en daar in het beton had aangebracht. Hij dankte beide ministers voor de financiële en morele steun en gaf ze achtereenvolgens het woord. Na de toespraken mochten de excellenties het gebouw officieel inhuldigen door enkele toverballonnen met confetti te doorprikken en een gedenkplaats te onthullen.

Bruno Delille (rechts met microfoon) sprak de kinderen toe die spoedig enthousiast een gelegenheidslied zouden zingen. Links keken ministers Elke Vanden Brandt en Sven Gatz met plezier toe .

Een paar leerlingen traden vervolgens als gids op om de ministers en de andere genodigden door het gebouw heen te loodsen. De architecten hadden de lokalen flexibel en multifunctioneel ontworpen. Zo konden sommige aanpalende klassen door het openzetten van verschuifbare wanden groter gemaakt worden om klasoverschrijdende activiteiten mogelijk te maken. Een buitenterras met speeltui-

gen en zitplaatsen zal in de warmere maanden wellicht veel succes kennen. De garage voor fietsen en steps was een nieuwigheid die we nog niet in veel scholen gezien hadden.

Een alcoholvrije receptie met koffie, cake en vruchten- met groentesap rondde het geheel af. De voortreffelijke gidsen kregen felicitaties en mochten met de excellenties en de directies mee op de foto.

De gemeenschappelijke speelruimte tussen de kleuterschool en het kinderdagverblijf.

PERSONALIA

Soep op de stoep in het DPCM

Op 9 december organiseerde het DPC te Mechelen de actie 'Soep op de stoep' in het kader van Welzijnzorg. Ter hoogte van het restaurant konden de gebruikers van het Pastoraal Centrum een beker lekkere soep nuttigen en hun bijdrage leveren. Intussen zorgde een gelegenheidskoor van de School van de Bijbel, die in het DPCM gehuisvest is, voor stemmige kerstliederen.

Adventsreceptie Vicariaat Onderwijs

Op diezelfde avond waren alle medewerkers van het Vicariaat onderwijs en de pedagogische begeleiding regio Mechele-Brussel uitgenodigd in de zaal Lumière nabij het DPCM voor een gezellig ontmoetingsmoment naar aanleiding van advent.